

استفاده از هنر تاکردن در صنایع بسته‌بندی

محمد هادی آریائی منفرد^{۱*}، علیرضا مهرگان نیکو^۲

تاریخ دریافت مقاله: اسفند ماه ۱۳۹۰

تاریخ پذیرش مقاله: اردیبهشت ماه ۱۳۹۱

چکیده

غذا بیش از گذشته مورد توجه می‌باشد. یکی از گرایش‌های رایج در صنعت بسته‌بندی محصولات غذایی، استفاده از بسته‌بندی‌های پایدار^۴ است. معنای بسته‌بندی پایدار، طراحی ساز و کار ویژه‌ای برای تولید و به کارگیری ظرفی است که با استفاده از منابع تجدید شونده تولید شده‌اند(۱). طبق تعریف کنسرسیوم^۵، بسته‌بندی پایدار متشكل از ۲۰۰ شرکت فعال صنعتی می‌باشد. بسته‌بندی پایدار دارای ویژگی‌های زیر است:

- تضمین سلامت، امنیت و سودمند واقع شدن برای مصرف‌کنندگان در طول دوره مصرف؛
- استفاده بهینه از منابع تجدید شونده و بازیافتی؛
- امکان تولید با فناوری‌های پاک و استفاده بهینه از فناوری؛
- به گونه‌ای طراحی شده باشند که از منابع اولیه و انرژی به شکل بهینه استفاده کنند؛
- امکان بازیابی مؤثر و استفاده در تمام چرخه‌های صنعتی و بیولوژیک^۶ سازگار با محیط زیست.

۲- تاریخچه اوریگامی

اوریگامی هنر تاکردن کاغذ است. همه انواع بسته‌بندی از یک صفحه کاغذ با استفاده از این فن شکل می‌گیرند. مهندسی معکوس و مهندسی مجازی برای توسعه فناوری ما ضروری هستند. شبیه‌سازی‌های پیچیده‌ای مثل

4- Sustainable packaging

5- Consortium

6- Biological

اوریگامی^۳ یا هنر تا زدن کاغذ از جمله بازی‌ها و سرگرمی‌هایی است که از کشورهای چین و ژاپن باستان به یادگار مانده است. امروزه با اهمیت یافتن مسائل زیست محیطی و افزایش تلاش‌ها برای کاهش مصرف انرژی، طراحی‌های متنوع و جدید و در عین حال دوستدار محیط زیست در صنایع بسته‌بندی هنر اوریگامی به سوی علمی شدن و استفاده وسیع در صنایع بسته‌بندی در حرکت است. در این مقاله ضمن بررسی تاریخچه پیدایش، سمعی شده است تا به کاربردهای نوین این هنر در صنایع بسته‌بندی به ویژه بسته‌بندی مواد غذایی از جمله طراحی جعبه و فناوری روز تهیه جعبه‌های چهارگوش توسط دستگاه‌های بسته‌بندی پرداخته شود.

واژه‌های کلیدی

بسته‌بندی، مقوا، طراحی، اوریگامی و مواد غذایی.

۱- مقدمه

با توجه به اینکه مصرف‌کنندگان بخشن عمدت‌های از درآمد خود را به سفارش غذاهای آماده اختصاص می‌دهند، اهمیت بسته‌بندی محصول در تضمین کیفیت و سهولت استفاده از

۱- دانشجوی دکتری صنایع خمیر و کاغذ دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

(*) نویسنده مسئول: (Hadiaryae@yahoo.com)

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد صنایع غذایی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

3- Origami

طی قرن ۱۶، فن کاغذسازی توسط موبدان بودایی به زاپن وارد گردید. از همین زمان بود که تازدن کاغذ به عنوان هنری که ما امروزه از آن به نام "اوریگامی" یاد می‌کنیم، پدید آید. در زبان زاپنی "اوری" به معنی تازدن و "گامی" به معنی کاغذ می‌باشد. در ابتدا کاغذ گران بود و در دسترس عموم نبود. در آن زمان تازدن کاغذ یک سرگرمی به شمار نمی‌آمد، بلکه برخی کاربردهای مشخصی داشت.

پس از آن سال‌ها در دهه ۱۸۹۰ برای اولین بار به طور رسمی واژه اوریگامی جایگزین واژه‌های پیشین شد. در سال ۱۹۵۰ یوشیزان^۱ و رندلت^۲ مجموعه شکل‌های استانداردی را برای توصیف چگونگی تازدن کاغذ جمع آوری نمودند. این شکل‌ها تاکنون باقی مانده‌اند و امروز به عنوان نمودارهای اوریگامی شناخته می‌شوند.^۳

شبیه‌سازی صورت‌های احتمالی دینامیک، چندبعدی و کاملاً غیر خطی و نیز بهینه‌سازی طراحی، جزء فعالیت‌های روزمره ما محسوب می‌شوند.

تاریخ دقیق پیدایش هنر اوریگامی به طور دقیق مشخص نیست. برخلاف بیشتر هنرها، کاغذ به سرعت تجزیه شده و هیچ اثری از آن به جای نمی‌ماند تا در مورد منشأ و زمان و مکان دقیق پیدایش آن اطلاعاتی به دست آید. کتب مختلف، اولین مخترع کاغذ را تسانی لون^۴، ۱۰۵ سال پیش از میلاد مسیح در کشور چین ذکر می‌کنند؛ اما یافته‌های باستان‌شناسی نشان می‌دهد این صنعت حتی در زمان‌های پیش‌تر از این هم وجود داشته است. چیزی که می‌توان تصور نمود، این است که اگر کاغذی وجود داشته، ممکن است نیاز به تازدن داشته است و بنابراین علی‌رغم اینکه شواهد مستندی در این ارتباط وجود ندارد؛ اما می‌توان نتیجه گرفت که تازدن کاغذ از همین زمان آغاز گردیده است(شکل ۱)(۲).

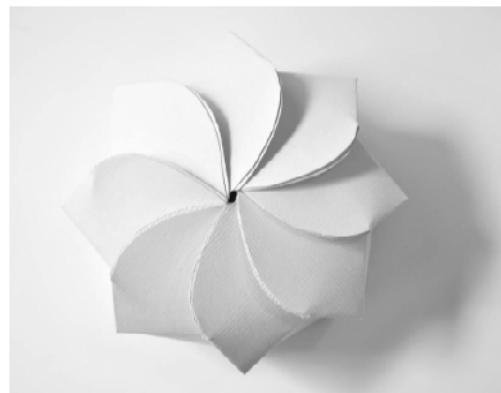
شکل ۱- یک نمونه از هنر تاکردن کاغذ برای پوشش دادن محصول

طی سال‌های اخیر روش‌های ابتکاری مختلفی در حوزه صنعت بسته‌بندی به کار گرفته شده است که استفاده از هنر اوریگامی از آن جمله است^(۳).

۳- تحلیل استفاده از اوریگامی در صنعت بسته‌بندی کاغذی و مقوا

از هنر اوریگامی می‌توان در صنعت کاغذسازی و کارتون جهت شکل‌دهی تولیدات مربوطه استفاده کرد. با آگاهی از این مطلب، می‌توان در وضعیت فرایند تولید آنها تغییراتی را حاصل کرد و در زیر به ضرورت این موضوع پرداخته شده است(شکل ۲)

شکل ۲- یک بسته کارتونی با روش تاکردن

۳-۱-۱- دلایل استفاده از اوریگامی در صنعت

بسته‌بندی

بسته‌بندی بازار جهانی ۳۰۰ میلیارد پوندی را تشکیل می‌دهد که شامل کاغذ و مقوا، پلاستیک، فلز و سایر مواد می‌شود. بازار بسته‌بندی ۱۰۰ میلیارد پوندی اروپا در سال ۲۰۰۲ با رشد سالانه‌ای معادل ۱۶ درصد در سال ۲۰۰۷ به ۱۲۱ میلیارد پوند رسیده است. بخش بسته‌بندی به‌طور معمول به بخش‌های کاغذ و مقوا، فلز، پلاستیک و شیشه

۳-۱-۲- وضعیت کنونی استفاده از کارتون و مقوا در صنایع

بسته‌بندی

کاغذ و مقوا از پرمصرف‌ترین مواد اولیه در صنعت بسته‌بندی به شمار می‌آیند. سهم بسته‌های کاغذی و مقوا از بسته‌بندی محصولات در جهان ۶۵ درصد می‌باشد. هنوز وقتی صحبت از بسته‌بندی می‌شود، ناخودآگاه به بسته‌ای مکعبی شکل از جنس مقوا می‌اندیشیم. آنچه که باعث می‌شود بسته‌های کاغذی و مقوا ای علی‌رغم گذشت سالیان زیاد و کشف مواد اولیه جدید همچنان بدون جانشین باشند به مزیت‌های فراوان این نوع از بسته‌ها بر می‌گردد^(۴).

-
- 1- Corrugate
 - 2- Offset
 - 3- Graver
 - 4- Flexo
 - 5- Silk screen

شکل ۳- یک نمونه از بسته‌های مقوایی با استفاده از هنر اوریگامی

۲-۳- نقش اوریگامی در فرایند بسته‌بندی دستگاه بسته‌بندی مواد غذایی

یک مثال معمول در این زمینه صنعت غذایی آمده از قبیل برگ‌ها^۱، ساندویچ‌ها و غیره است که تنوعی از بسته‌ها و کارتنهای برای بسته‌بندی آن صورت می‌گیرد و در صنعت شیرینی‌سازی که انواع مختلفی از بسته‌ها و کارتنهای در آن مورد استفاده قرار می‌گیرد. در عین حال اغلب ماشین‌های موجود، اختصاصی بوده و تنها می‌توانند در مورد بسته‌های با ابعاد و شکل مشابه مورد استفاده قرار گیرند و نمی‌توانند انواع مختلفی از بسته‌ها و پوشش‌ها و یا تمامی فرایند تولید را پوشش دهند. از سوی دیگر استفاده از یک ماشین اختصاصی برای تولید یک بسته کوچک، اقتصادی نمی‌باشد. این امر باعث استفاده گسترده از عملیات دستی (بلند کردن با دست و کارتنهای بسته‌بندی) می‌شود. عملیات دستی باعث مسائل و مشکلات اجتماعی و ضایعات ایمنی و بهداشتی می‌شود. در مورد مسائل اجتماعی تولید با نیازهای فصلی از قبیل

تقسیم می‌شود. در اروپا بزرگ‌ترین بخش بسته‌بندی کاغذ و مقوای بوده و ۳۹ درصد از بازار بسته‌بندی را تشکیل داده و پس از آن پلاستیک است. در انگلستان نیز شرایط مشابهی حاکم است و بزرگ‌ترین بخش را کاغذ و مقوای و ۵۲ درصد از این بازار را به خود اختصاص می‌دهد. ارزش بسته‌بندی‌های کاغذی و مقوایی طی ۸ سال گذشته ۲ درصد رشد داشته و به ۱۵/۹ میلیارد پوند در سال ۲۰۰۷ رسید. در بازار مصرف‌کنندگان مواد غذایی و به ویژه بسته‌بندی‌های کاغذی و مقوایی، هنوز هم کارهای زیادی برای فراوری غذا از قبیل بسته‌بندی و حمل و نقل انجام می‌گیرد. این اتفاق در اغلب کشورهای در حال توسعه می‌افتد. به ویژه در خواست‌ها به طور ثابت در تغییر هستند و نوآوری‌هایی نیز برای دستیابی به این تغییرات ارائه شده است. این تغییرات عموماً بیشترین مقدار را در صنایع غذایی داشته و موجب انجام حجم زیادی از حرکات کوتاه برای ایجاد بسته‌های کوچک می‌شود^(۶).

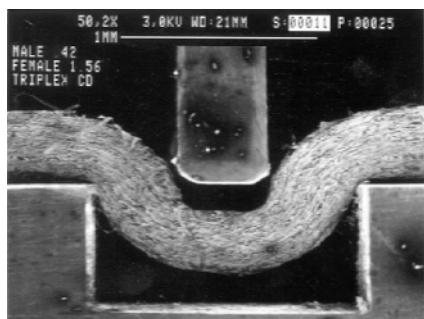
1- Burger

را پوشش می‌دهند و قادر قابلیت تغییر پیکربندی هستند. انتخاب مسیر جدید و یکسان فرض کردن کارتنهای مقواهی با مکانیزمی که کارتنهای کار شده را تولید می‌کند و رباتهایی تولید نموده که قابلیت تغییر شکل داشته و برای بسته‌بندی‌های اوریگامی مناسب می‌باشند. در نتیجه انگشتان رباتیک تکامل یافته برای تغییر شکل و تکمیل صفحات کارتنهای ایجاد طرح‌های جدید بسته‌بندی‌های اوریگامی مورد استفاده قرار می‌گیرد. طراحی به کمک ماشین نیز مسیری را برای مدل‌سازی و آنالیز^۵ بسته‌بندی‌های ماشینی و طراح ماشین‌های قابل تغییر شکل برای تولید سریع تر بسته‌بندی‌های ساندویچی فراهم آورده است. روش‌های تکامل یافته توسط محققین، روندی را در مطالعات و ایجاد ابزارهای قابل تغییر برای بسته‌بندی کاغذ و مقوا برای به کارگیری در صنایع غذایی ارائه داده است.

۳-۳- کاربرد اوریگامی در فناوری تولید جعبه‌های چندلایه

فرایند بسته‌بندی جعبه‌های چندلایه در دستگاه‌های پر کننده شکل می‌گیرند و از یک شبکه^۶ یکدست شروع می‌شوند؛ ماده بسته‌بندی یک ماده ترکیبی چند لایه و دارای خطوط راهنمای تا می‌باشد^(۹).

شکل ۴- تصویر میکروسکوپی الکترونیکی^۷ از نحوه ایجاد خط تا

تحم مرغ‌های روز عید پاک^۱ و تولیدات کریسمس^۲ برای مثال مشکلات به کارگیری نیروی کار و بیکاری‌های متعاقب آن را شامل می‌شود. ارزیابی‌های یک شرکت معتر و مشهور فعال در زمینه شیرینی‌سازی، نشان می‌دهد که در طی مراحل اولیه آموزش عملیات بلند کردن کارتنهای پیچیده تا ۳۵ درصد هدر رفت در مواد اولیه مشاهده می‌شود. پس از آموزش، این ضایعات به مقدار ۱۰ تا ۱۵ درصد نیز کاهش می‌یابد. به لحاظ ایمنی، حرکات تکراری، سبب آسیب به انگشتان و مچ دست شده و لبه‌های تیز کاغذ و مقوا سبب بریدگی در انگشتان و دست می‌گردد. از جنبه بهداشتی نیز مشکلات ناشی از جراحات از قبیل خونریزی، سبب آلودگی محصولات و گاهی نیز نیاز به تمیز نمودن کامل بخش‌هایی از خط تولید ایجاد می‌گردد. مسیرهای کوتاه و تولید بسته‌های کوچک، مستعد این گونه مشکلات بوده و در صورت عدم وجود ماشین با قابلیت تغییر پیکربندی مشاغل به لحاظ اقتصادی قادر به ادامه حیات نمی‌باشند. در آینده بسته‌های معمول مانند بسته‌های اوریگامی که نیازمند استفاده از حللاها در بسته‌بندی نمی‌باشند نیازمند ماشین‌هایی با کارایی بالا و فضای کم و قابلیت پیکربندی با انگشتان رباتیک^۳ برای انجام عملیات مختلف و پیچیده برای برآورده نیازهای مشتریان هستند^(۷).

تغییر پیکربندی ماشین نیازمند داشتن فن‌های تازدن کارتنهای تطبیق پذیر بودن ماشین می‌باشد. در یک انسیتیوی^۴ تحقیقاتی از فن نصب تجهیزات برای توصیف تازدن کارتنهای بر اساس کارتنهای مکعبی شکل معمول و به کار گرفتن شباخت توالی عملیات ربات برای توالی حرکتی کارتنهای استفاده شده است؛ اما این فناوری بر کارتنهای قائم الزاویه تمرکز دارد. سایر تکمیل‌کننده‌ها برخی ماشین‌ها را تولید کرده‌اند که می‌توانند با کارتنهای پیچیده‌تر در ارتباط باشند. با این حال ماشین‌ها اغلب تنها دامنه مشخصی از انواع کارتنهای

5- Analysis

6- Web

7- Electronic Microscopic

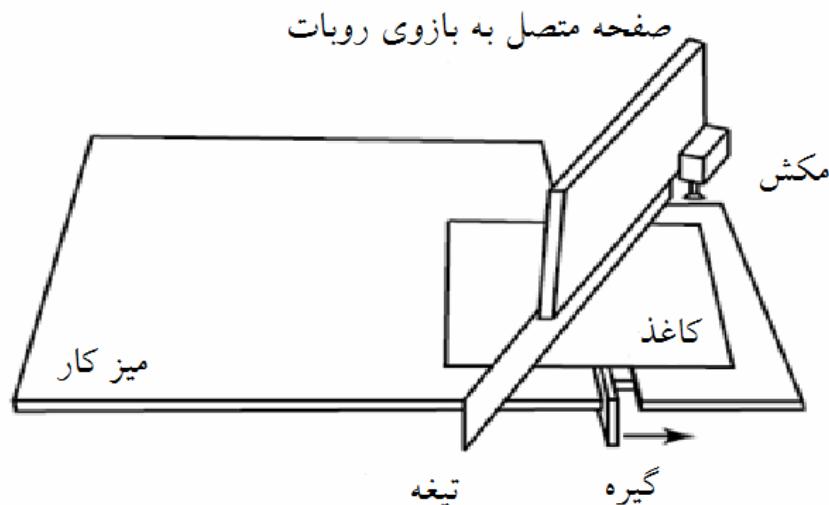

1- Easter eggs

2- Christmas

3- Robotics

4- Institute

شکل ۵ - طرحی از یک ماشین تازن کاغذ برای تولید طرح‌های ساده اوریگامی (۲)

از جمله این نرم‌افزارها که برای بسته‌بندی جعبه‌های چندلایه^۴ مورد استفاده قرار می‌گیرند می‌توان به نرم افزار سیمولا^۵ اشاره کرد.

این خطوط راهنمای فشار دادن قالب بر جسته به درون کanal مادگی نشان داده شده در (شکل ۴) ایجاد می‌شوند. این عمل از ورقه ورقه شدن بافت‌های لایه‌ای مقوا جلوگیری می‌کند.

۴- کاربرد اوریگامی در فناوری تولید جعبه

این مقاله شرح می‌دهد که چگونه نرم افزارها با کمک ابزارهای خودکار در شبیه‌سازی مراحل فرایند شکل‌دهی موفق عمل کرده و در برخی موارد روند طراحی را نیز هدایت کرده است (۱۰).

این فرایند در دستگاه پرکننده با تغییر شکل صفحه کاغذ به استوانه شروع می‌شود و در بخش شکل‌دهی تکمیل می‌شود.

این بخش از تعدادی حلقه ساخته شده که هر یک از آنها از زنجیره‌ای از غلتک‌های متباین تشکیل شده است. طراحی بخش شکل‌دهی، نقشی تعیین‌کننده در کل این فرایند دارد؛ به همین دلیل یک برنامه طراحی که شامل فن‌های شبیه‌سازی و بهینه‌سازی بوده؛ انتخاب شده است.

در صورت نیاز به بسته‌بندی ضدغوفونی شده^۶، ماده بسته‌بندی قبل از شکل‌گیری در درون دستگاه استریل^۷ می‌شود. اولین مرحله از فرایند شکل‌دهی، تبدیل رول^۸ به تیوب و سپس درزبندی طولی آن است. یک لوله پرکننده، تیوب را با ماده مورد نظر پر می‌کند و سپس بسته‌بندی‌ها در بخش دیگری از دستگاه با پیچیده شدن تیوب به دور خطوط تا و درزبندی و برش عرضی شکل می‌گیرند. در (شکل ۵) چگونگی تغییر شکل صفحه کاغذ به بسته در یک دستگاه پرکننده نشان داده شده است.

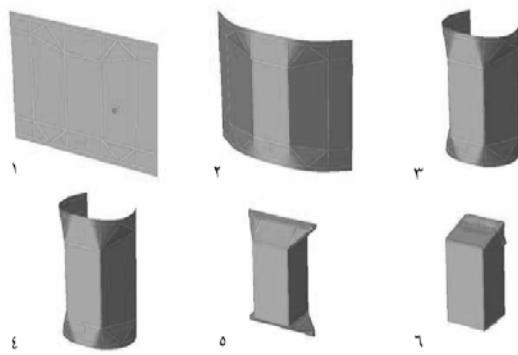
به منظور طراحی هرچه دقیق‌تر بسته‌های مبتنی بر اوریگامی از نرم افزارهای شبیه‌ساز استفاده می‌گردد. در این نرم افزارها مراحل تاشدن کاغذ به ترتیب و مطابق مراحل نشان داده شده در (اشکال ۶ و ۷) شبیه‌سازی می‌شوند.

-
- 4- Multilayer
5- Simulia

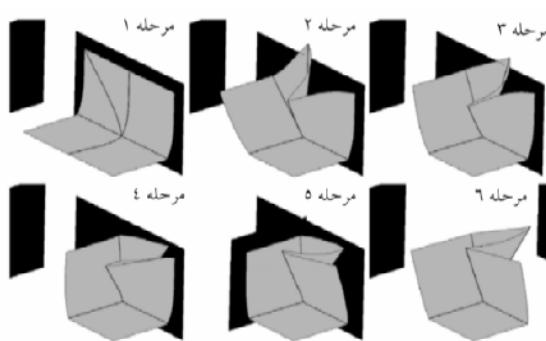

- 1- Aseptic
2- Sterile
3- Rool

به عنوان مثال نرم افزار سفارشی‌سازی^۱ برای به طور کامل خودکار کردن شبیه‌سازی فرایند فرم دهی تیوب ایجاد شده است.

شکل ۶- مراحل شکل گیری بسته

شکل ۷- تا زدن با اجزاء واسط

۵- نتیجه گیری

امروزه کمک به گسترش کاربرد و استفاده از بسته‌بندی‌های دوستدار محیط زیست کاغذی علاوه بر جنبه‌های مثبت اقتصادی، حفظ هرچه بیشتر محیط زیست را به دنبال خواهد داشت. به خوبی مشخص است که استفاده از فناوری اوریگامی در صنعت بسته‌بندی در راستا و هم سو با فناوری‌های بسته‌بندی دوست‌دار محیط زیست می‌باشد. استفاده از فناوری اوریگامی علاوه بر کاهش هزینه‌های تولید و حذف مواد شیمیایی زائد نظری چسبها به تنوع و ابتکار در بسته‌بندی‌های کاغذی و در نتیجه گسترش بیش از پیش آنها در میان مصرف‌کنندگان کمک خواهد نمود. با توجه به نو بودن استفاده از هتر اوریگامی

برای درک اثرات مهم‌ترین شاخص‌های طراحی بخش شکل دهی در واکنش‌های مشخص مثل مقادیر خاص فشار و کشش در امتداد تیوب، یک^۲ توسط آی سایت^۳ اجرا شد که به شبیه‌سازی از طریق سفارشی‌سازی یاد شده می‌پردازد.

طرح بر پایه تجربیات خود و براساس نتایج^۴ DoE، یک طرح اولیه از بخش شکل دهی تیوب می‌سازد و سپس با استفاده از سفارشی‌سازی، شکل نهایی تیوب، فشارها، کشش‌ها و خمیدگی‌ها را برآورد می‌کند.

اگر این طرح اولیه قابل قبول باشد یک فرایند بهینه‌سازی با اهداف چندگانه با استفاده از آی سایت به جریان در می‌آید. لوب^۵ بهینه‌سازی مجدد از شبیه‌سازی از طریق سفارشی‌سازی شکل یافته، استفاده می‌کند(۱۱).

طراحی به دست آمده باید در دستگاه مورد آزمایش قرار گیرد؛ برای این کار "کیت بخش شکل دهی کلی" ایجاد شده است. این کیت می‌تواند هر شکل محتمل طراحی شده را مجسم کند و قابل نصب در دستگاه‌های پرکننده موجود است. هنگامی که نتایج آزمایش رضایت‌بخش باشد شکل تیوب با استفاده از یک اسکنر^۶ لیزری وارد سامانه نرم افزار CAD می‌شود و برای طراحی واسطه در بخش آب‌بندی طولی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بهینه‌سازی
آب‌بندی
تیوب
اوریگامی

-
- 1- Out cade
 - 2- Design of experiment
 - 3- I Sight
 - 4- Design of Experiments
 - 5- Loop
 - 6- Scanner

11. Mameli, Alberto., Borsari, Roberto., Costa, Stefano., "Origami with abaqus". tetra pak packaging solutions, simulia customer conference. 2010.

آدرس نویسنده

گرگان- دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی
گرگان- دانشکده مهندسی چوب و کاغذ.

در صنایع بسته‌بندی و افق‌های روش‌پیش‌روی آن در امر بهبود بسته‌بندی و گسترش صادرات جا دارد.
حقیقین کشور عزیzman در رشته‌های مختلف از قبیل طراحی صنعتی، صنایع بسته‌بندی، صنایع غذایی و صنایع چوب و کاغذ ضمن توجه به اهمیت موضوع و فرصت‌های بالقوه موجود در آن، به جمع پژوهشگران جهانی فعال در این حوزه پیوندند.

۶- منابع

1. حیدر متکی، الهه. «اوریگامی با راهکارهای بسته‌بندی تراپک». صنعت بسته‌بندی، سال دهم، شماره ۱۲۶. ۱۳۸۹.
2. Brody, Aaron, "Novel ideas in food packaging". Institute of food technologists. 2008.
3. Cheong Chew and Hiromasa Suziki, "Geometrical properties of paper spring". Repoted in mamoru mitsuishi, Kanji ueda, Fumihiko kimura, "Manufacturing systems and technologies for the new frontier". (2008), p. 159.
4. Daia,b, J. S ., Caldwellb, D.G. 2010., "Origami-based robotic paper-andboard packaging for food industry". Trends in food science & technology 21, 153-157.
5. "David lister on islamic arab and Moorish folding??"."Britishorigami. info.
6. Donna Serena da Riva. "Paper Folding in 15th century europe"."
7. Hatori Koshiro. 2010., "History of Origami""". K's Origami.
8. Kelley L. Spence, Richard A. Venditti, Orlando J. Rojas, Youssef Habibi, Joel J. Pawlak., "The effect of chemical composition on microfibrillar cellulose films from wood pulps: water interactions and physical properties for packaging applications". Cellulose. 17:835–848. 2010.
9. Laing, Ellen Johnston. "Up in flames". Stanford university press. ISBN 9780804734554. 2004.
10. Lang, Robert J., "Origami design secrets" Dover publications". ISBN 1-56881-194-2. 2003.

